

Liderar l'equitat educativa

Què poden fer els municipis per combatre la segregació escolar?

15 de gener de 2019

Sumari

1. Benviguda

Ismael Palacín, director de la Fundació Jaume Bofill.

2. Combatre la segregació escolar: de l'amenaça a l'oportunitat

Xavier Bonal, Professor del Departament de Sociologia de la UAB.

3. Les aliances Magnet: innovació per combatre la segregació escolar

Aina Tarabini, Professora de Sociologia de la UAB.

4. Debat

- *Ismael Palacín* (moderador)
- *Conxita Gimeno*, Directora de l'Escola Montessori de Rubí.
- *Lluís Carol*, Cap de l'Àrea de Serveis personals de l'Ajuntament de Barberà del Vallès.
- *Ignasi García Plata*, Director general de Professorat i Personal de Centres Públics.

FUNDACIÓ
Jaume
BOFILL
Bofill

magnet

Aliances
per a l'èxit
educatiu

Presentació FUNDACIÓ JAUME BOFILL

Combatre la segregació escolar: de l'amenaça a l'oportunitat

Xavier Bonal

FUNDACIÓ
JAUME
BOFILL
Bofill

magnet

Aliances
per a l'èxit
educatiu

Liderar l'equitat educativa:

Què poden fer els municipis per combatre la segregació escolar?

15/01/2019

Combatre la segregació escolar: de l'amenaça a l'oportunitat

Xavier Bonal
Joan Cuevas

Propostes de política
pública per a les
eleccions municipals
del maig de 2019

FUNDACIÓ
JAUME
BOFILL

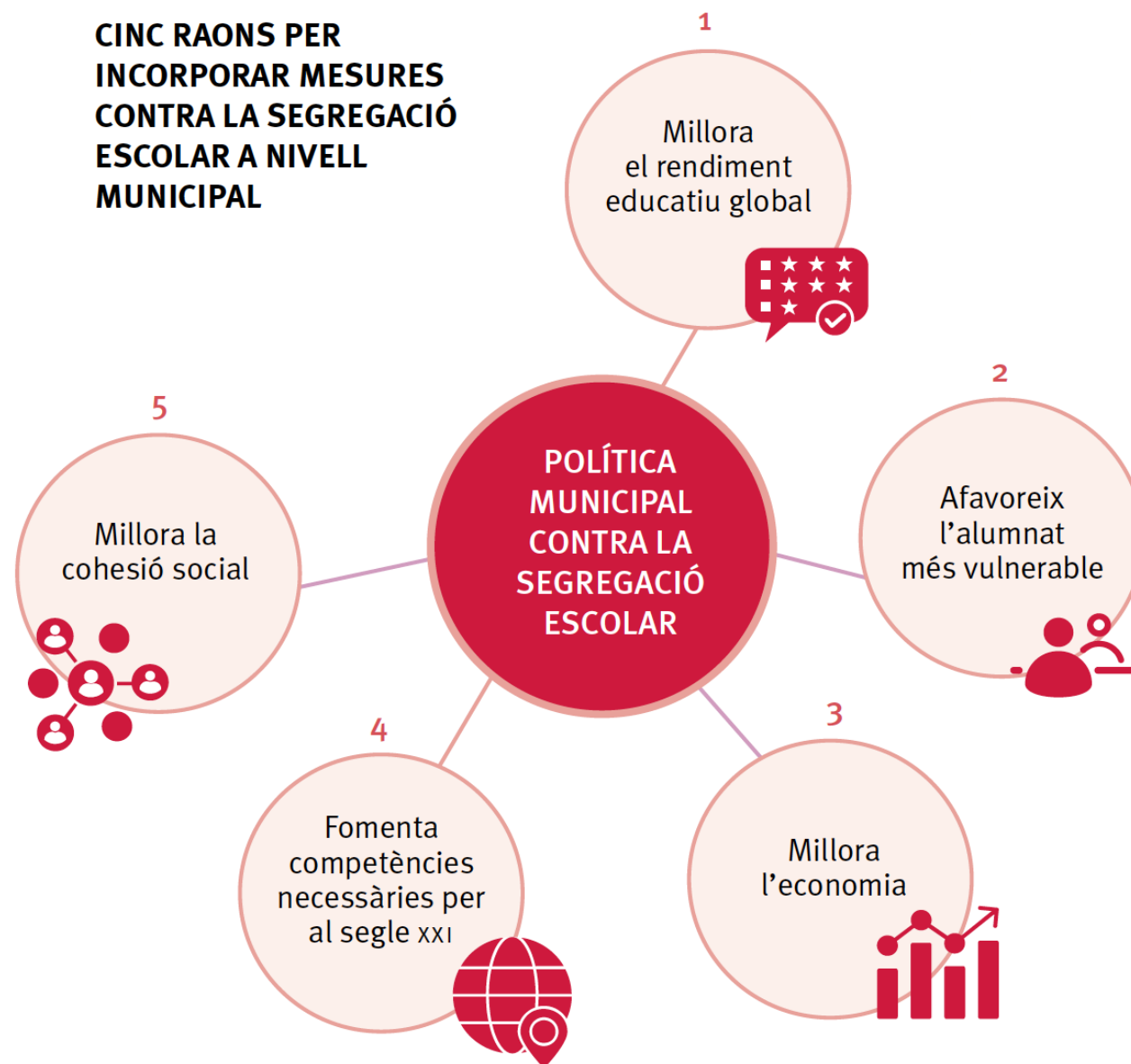
FUNDACIÓ
JAUME
BOFILL

magnet

Aliances
per a l'èxit
educatiu

**CINC RAONS PER
INCORPORAR MESURES
CONTRA LA SEGREGACIÓ
ESCOLAR A NIVELL
MUNICIPAL**

Combatre la segregació escolar. De l'amenaça a l'oportunitat

FUNDACIÓ
Jaume
BOFILL
Bofill

magnet

Aliances
per a l'èxit
educatiu

La situació de la segregació escolar a Catalunya

- Nivells elevats en alguns municipis catalans (índex de dissimilitud propers a 0,6)
- Estancament en període de crisi, però risc d'increment en un context d'augment de la segregació residencial
- Caràcter multidimensional (immigració i pobresa)
- Segregació escolar és superior a la segregació residencial.
- Més segregació intra (territoris, sectors) que inter.
- No depèn del volum d'immigració

FUNDACIÓ
JAUME
BOFILL

magnet

Aliances
per a l'èxit
educatiu

Combatre la segregació escolar. De l'amenaça a l'oportunitat

Per què hi ha segregació escolar?

Factors Externs

Demografia

Segregació residencial

Desigualtats en la tria de centre

Dinàmiques culturals: emulació

Efecte fugida

Factors Interns

Lleis educatives

Oferta educativa

Regulacions d'elecció d'escola

Zonificació i adscripcions 1a-2a

Úbicació escoles

Matrícula viva

Ràtios alumnat-docent

Reserva NEE

FUNDACIÓ
JAUME
BOFILL

magnet

Aliances
per a l'èxit
educatiu

Combatre la segregació escolar. De l'amenaça a l'oportunitat

Lluitar contra la segregació des dels governs locals

- Paper central del Departament d'Educació
- Acció estratègica des dels ajuntaments (*Municipis contra la segregació escolar*)
- Coneixement únic de la xarxa escolar
- Marc legal que permet la intervenció local
- Baix cost econòmic

Com avançar amb èxit?

1. **Diagnosi** de les causes de la segregació escolar.
2. **Pacte local** contra la segregació escolar
1. **Principi d'incumbència:** treball en xarxa i innovació institucional i territorial

FUNDACIÓ
fundació
JAUME
Jaume
BOFILL
Bofill

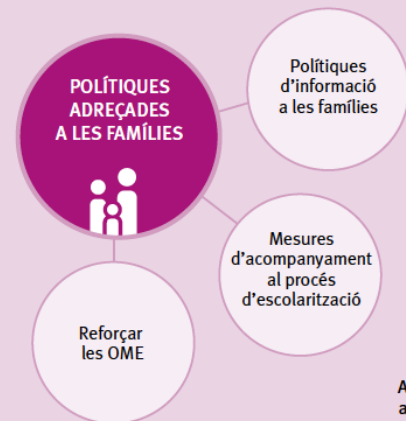
magnet

Aliances
per a l'èxit
educatiu

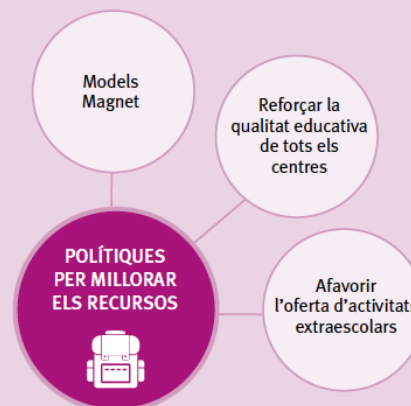
Es tracta de millorar els processos de selecció de centre per part de les famílies (demanda), com poden ser l'orientació, l'acompanyament o el procés d'assignació de la matrícula viva.

Aquest àmbit es focalitza a dirigir esforços a millorar la qualitat dels centres educatius, especialment d'aquells més desfavorits.

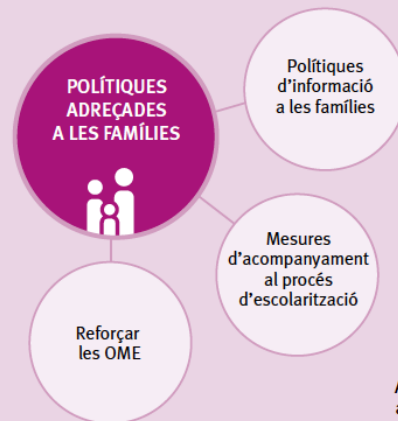
LES QUATRE GRANS LÍNIES DE TREBALL

Les propostes es presenten en quatre grans blocs, que esdevenen les grans línies de treball, en els quals es pot incidir sobre la segregació a nivell municipal. A continuació es defineixen aquests blocs.

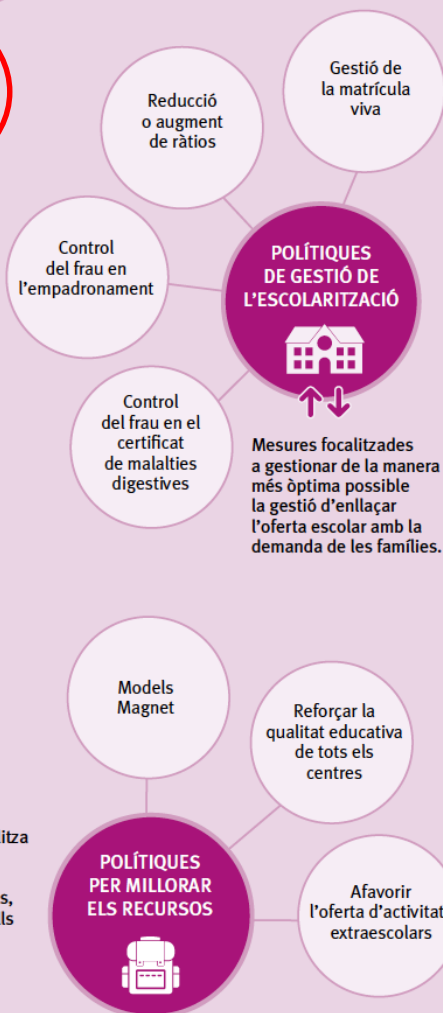
Es tracta de millorar els processos de selecció de centre per part de les famílies (demanda), com poden ser l'orientació, l'acompanyament o el procés d'assignació de la matrícula viva.

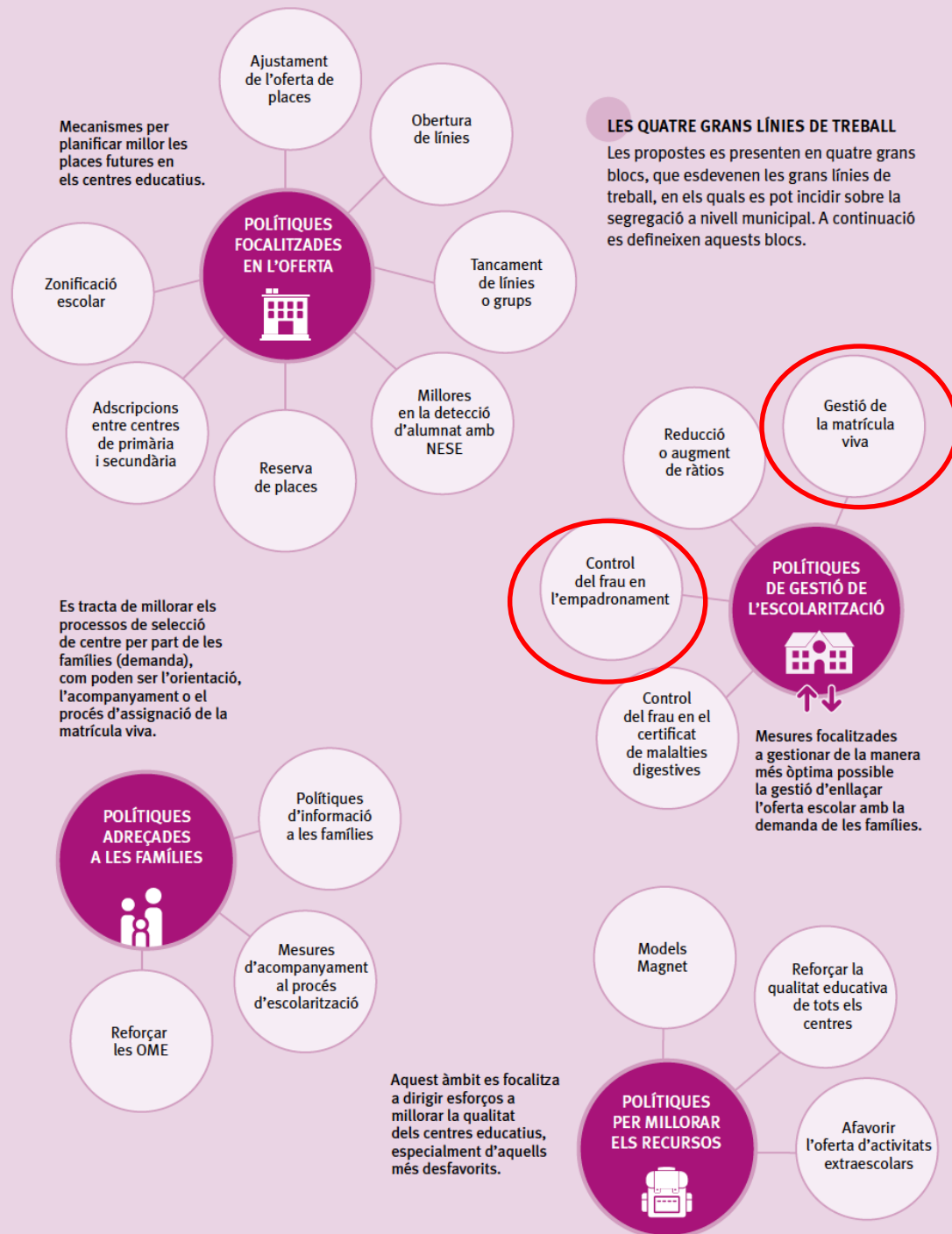

Aquest àmbit es focalitza a dirigir esforços a millorar la qualitat dels centres educatius, especialment d'aquells més desfavorits.

LES QUATRE GRANS LÍNIES DE TREBALL

Les propostes es presenten en quatre grans blocs, que esdevenen les grans línies de treball, en els quals es pot incidir sobre la segregació a nivell municipal. A continuació es defineixen aquests blocs.

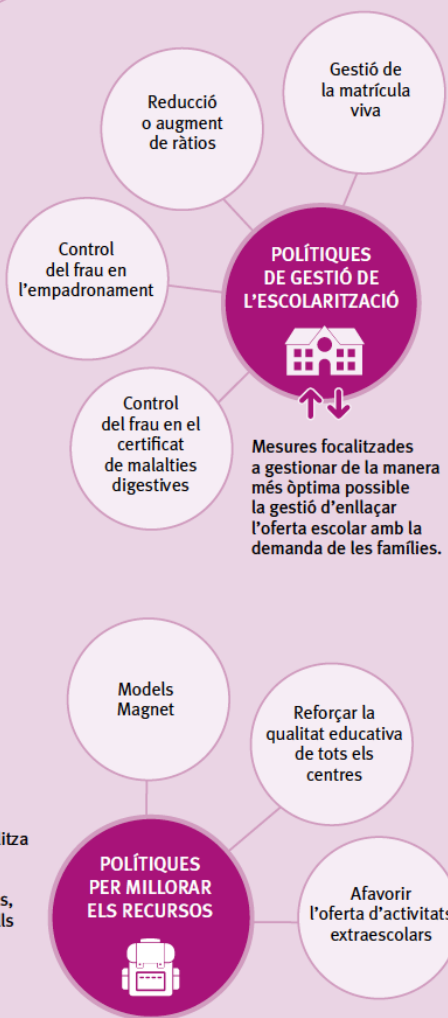

LES QUATRE GRANS LÍNIES DE TREBALL

Les propostes es presenten en quatre grans blocs, que esdevenen les grans línies de treball, en els quals es pot incidir sobre la segregació a nivell municipal. A continuació es defineixen aquests blocs.

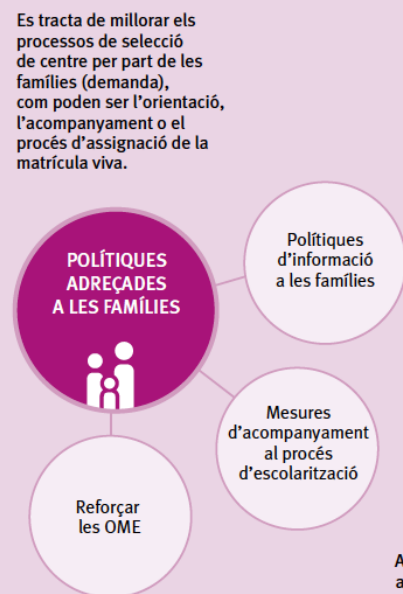
Aquest àmbit es focalitza a dirigir esforços a millorar la qualitat dels centres educatius, especialment d'aquells més desfavorits.

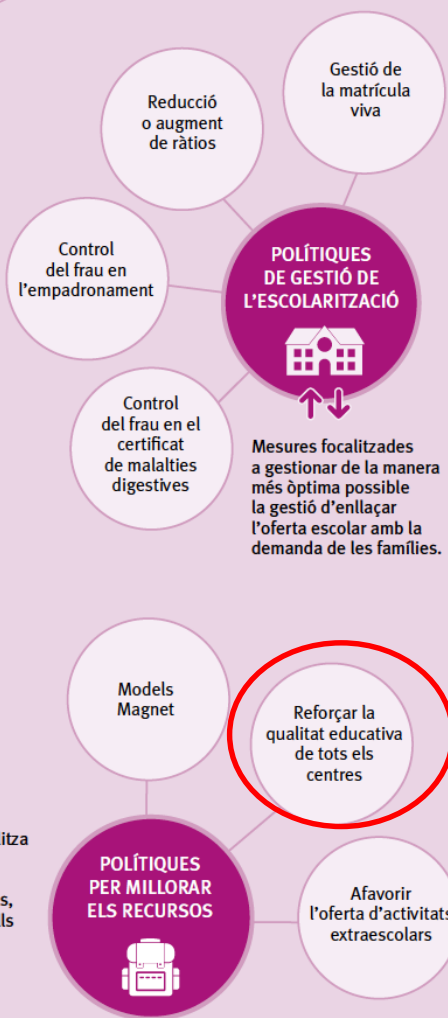

LES QUATRE GRANS LÍNIES DE TREBALL

Les propostes es presenten en quatre grans blocs, que esdevenen les grans línies de treball, en els quals es pot incidir sobre la segregació a nivell municipal. A continuació es defineixen aquests blocs.

Aquest àmbit es focalitza a dirigir esforços a millorar la qualitat dels centres educatius, especialment d'aquells més desfavorits.

Moltes gràcies!

FUNDACIÓ
Fundació
JAUME
Jaume
BOFILL
Bofill

magnet

Aliances
per a l'èxit
educatiu

Presentació FUNDACIÓ JAUME BOFILL

Les aliances Magnet: innovació per combatre la segregació escolar

Aina Tarabini

(amb Alejandro Montes i Lluís Parcerisa)

FUNDACIÓ
JAUME
BOFILL

magnet

Aliances
per a l'èxit
educatiu

Liderar l'equitat educativa:

Què poden fer els municipis per combatre la segregació escolar?

15/01/2019

Objectius de l'avaluació

- **Avaluació sistemàtica dels 5 centres participants a la fase pilot**
- **Què avaluar?**
 - Grau de consecució dels objectius estratègics del programa
 - 1) Canvis en el model pedagògic, organitzatiu i curricular
 - 2) Augment de la coresponsabilitat educativa
 - 3) Heterogeneïtat en la composició social
 - 4) Participació famílies i millora experiència educativa alumnat
 - Identificació de factors facilitadors i inhibidors del canvi

FUNDACIÓ
JAUME
BOFILL

magnet

Aliances
per a l'èxit
educatiu

Metodologia de l'avaluació

Eina	Concreció
Qüestionari	154 docents participants (88 al 2013 i 66 al 2017)
Entrevistes	5 entrevistes equips directius 5 responsables entitats partner 5 inspectors/es 41 famílies (13 al 2013 i 28 al 2017)
Grups de discussió	9 (4 2013 i 5 al 2017). 87 alumnes participants.
Anàlisi de dades	Dades del Departament d'Ensenyament Dades dels centres
Anàlisi documental	Informes anuals formadors Magnet

FUNDACIÓ
JAUME
BOFILL

magnet

Aliances
per a l'èxit
educatiu

En què ens centrarem avui?

- Els impactes de Magnet en la innovació escolar
 - Condicions per a la innovació metodològica als centres segregats
- Els impactes de Magnet en la segregació escolar
 - Els impactes de la innovació en la composició social

FUNDACIÓ
JAUME
BOFILL

magnet

Aliances
per a l'èxit
educatiu

Resultats: els impactes de Magnet en la innovació escolar

- **Canvis cabdals, tot i que no lineals, en la cultura escolar dels centres:**
 - Elements substantius: currículum, pedagogia, avaluació
 - Elements organitzatius: cap a una cultura de treball col·laborativa
- **L'aliança com a element catalitzador del canvi de model:**
 - Narrativa del canvi → per a què ho fem (projecte, confiança i relat)
 - Noves maneres de fer → Posar-nos i mirar-nos des d'un altre lloc
 - Obertura cap a l'entorn → Cultura de treball en xarxa
- **Canvis en l'experiència escolar de famílies i alumnat**
 - L'escola com un espai de tothom
 - Reforçant el sentit de l'escola a través de la creació, l'acció i l'experimentació
 - Augment de l'autoestima i sensació de capacitat (tant de famílies com d'alumnat)

FUNDACIÓ
JAUME
BOFILL

magnet

Aliances
per a l'èxit
educatiu

Resultats: els impactes de Magnet en la innovació escolar

Factors facilitadors

Percepció compartida necessitat de canvi → *Sedució/convicció vs imposició*

Articulació del Programa amb una narrativa del canvi → *Més enllà d'una adopció tècnica*

Model de lideratge pedagògic, transformacional i distribuït → *Apropiacions col·lectives*

Estabilitat de plantilles docents i singularització places → *Creació i consolidació d'equips*

Acompanyament i formació → *El rol dels formadors Magnet*

Factors inhibidors

Multiplicitat de programes → *'El boom de la innovació'*

Resistències i pors al canvi → *Reivindicant el dubte; fer emergir les pors i contradiccions*

Rigideses 'gramàtica escolar' → *'Canvis epidèrmics' (en el com i en el què)*

Fragmentació dins els centres → *Condicions per una cultura escolar col·laborativa*

Particularitats composició social → *Les condicions de la innovació*

FUNDACIÓ
innovació
JAUME
Jaume
BOFILL
Bofill

magnet

Aliances
per a l'èxit
educatiu

Resultats: els impactes de Magnet en la segregació escolar

- Canvis en l'augment i diversificació de la demanda

3 centres: canvi de tendència en des-segregació

2 centres: sense canvi de tendència → elements contextuais + rol Administració

- Augment substancial participació famílies JPA → *Trencant els estigmes.*
- Augment preinscripció i matrícula → *Distàncies oferta - demanda.*
- Atracció de famílies de major ESC → *El projecte com a imant*

- Ara bé

- Es tracta d'un canvi lent → *Com combatre les pors?*
- Diferents ritmes de canvi → *No perdre de vista els punts de partida*
- Multicausalitat segregació escolar → *Centralitat acció multinivell*

FUNDACIÓ
JAUME
BOFILL

magnet

Aliances
per a l'èxit
educatiu

Resultats: els impactes de Magnet en la segregació escolar

Taula 15: Evolució del nombre de famílies que participen a les jornades de portes obertes dels centres Magnet

Curs	Centre I	Centre II	Centre V
2012-13	10	3	-
2013-14	60	8	-
2014-15	34	20	150
2015-16	30	32	160
2016-17	68	48	160
2017-18	50	52	200
2018-19	74	65	350

- **Centre III:** substitueixen JPA per visites a escoles bressol. Molts bons resultats. Ex.2018 24 famílies participants a activitats organitzades amb bressol i 10 més han demanat entrevistes individuals.

- **Centre IV:** no es detecten impactes significatius → manca mesures escolarització equilibrada.

FUNDACIÓ
JAUME
BOFILL

Resultats: els impactes de Magnet en la segregació escolar

Taula 16: Evolució del nombre de sol·licituds en primera opció als centres participants al Programa Magnet (P3 i 1r ESO)

Curs	Centre I	Centre II	Centre III	Centre IV	Centre V
2011-12	17	15	19	20	-
2012-13	19	16	18	10	32
2013-14	14	16	30	17	61
2014-15	17	23	21	20	68
2015-16	18	15	23	10	87
2016-17	35	19	9 (*1)	14	97
2017-18	20 (*)	27	16	12	94
2018-19	28	39 (*)	17	14	104

(*) Centralitat de les segones opcions

(*1) A partir d'aquest curs passa de tenir 1 línia de P3 en lloc de 2

FUNDACIÓ
JAUME
BOFILL

magnet

Aliances
per a l'èxit
educatiu

Resultats: els impactes de Magnet en la segregació escolar

No, no, jo no vaig escollir l'escola, va ser una elecció d'ofici, que li diuen, perquè no l'havia posat a cap de les set opcions. No vam entrar a la primera, ni a la segona, a la tercera tampoc, i llavors ens van derivar aquí [...] Primer ens ho vam prendre molt malament, molt. Vam fer una reclamació per canviar d'escola i tot perquè la fama que tenia aquesta escola és que no hi havia ni un nen d'aquí, que era un gueto, saps? Però no vam poder canviar i vam haver de venir i la veritat és que va ser una gran sorpresa. El nen es va adaptar perfectament, les mestres, unes grans professionals, tenen una forma de treballar molt vivencial, molt bona [...] llavors l'any següent ja no vaig voler canviar i ara estem encantats aquí.

Família autòctona de classe mitjana, centre II

FUNDACIÓ
JAUME
BOFILL

magnet

Aliances
per a l'èxit
educatiu

Resultats: els impactes de Magnet en la segregació escolar

Al llarg dels anys hem aconseguit pares que s'han interessat per l'escola, han vingut, els agradava com treballàvem i al cap d'un any o dos marxaven. I el primer que et deien és que ens volien felicitar perquè havien estat molt bé però que no volien aquest entorn per als seus fills, perquè es trobaven que a l'hora de l'aniversari no podien convidar altres famílies, perquè a les portes no els agradava el tipus de relació. O perquè no connectaven amb segons quins grups de pares de cultures molt diferents.

Equip directiu, centre I

FUNDACIÓ
JAUME
BOFILL

magnet

Aliances
per a l'èxit
educatiu

Resultats: els impactes de Magnet en la segregació escolar

Factors facilitadors

Treball en xarxa amb el territori → *Col·laboració vs competició*

Estratègies de comunicació i visibilització → *Obertura dels centres*

Polítiques complementàries lluita contra la segregació → *Acció multinivell (*)*

Factors inhibidors

Manca de treball coordinat amb actors educatius del territori → *Aïllament*

Manca de visibilitat del projecte i/o del centre cap a l'exterior → *Tancament*

Composició social especialment desafavorida → *Supervivència i estigmes*

Manca d'acompanyament i protecció per part de l'Administració → *Solitud*

Manca de mesures d'escolarització equilibrada → *Concentració NESE i matrícula viva*

FUNDACIÓ
JAUME
BOFILL

magnet

Aliances
per a l'èxit
educatiu

Conclusions: Magnet i la segregació escolar

- **Magnet un programa clau per a millorar les condicions d'escolarització dels centres amb composició social desafavorida.**
 - A nivell de docents
 - A nivell de famílies
 - A nivell d'alumnat
- **Magnet un programa que promou la justícia i l'equitat educativa**
 - Focalitzar accions i recursos als centres de màxima complexitat clau per equitat
 - Protecció institucional de centres de màxima complexitat una qüestió de justícia social
- **Magnet per sí sol no pot revertir la segregació escolar**
 - Les particularitats de la desigualtat en la composició social
 - La segregació com un problema sistèmic, no de centre
 - El rol cabdal de l'Administració autonòmica i local

FUNDACIÓ
JAUME
BOFILL

magnet

Aliances
per a l'èxit
educatiu

Liderar l'equitat educativa

Què poden fer els municipis per combatre la segregació escolar?

Debat

Ismael Palacín (moderador)

- **Conxita Gimeno**, Directora de l'Escola Montessori de Rubí.
- **Lluís Carol**, Cap de l'Àrea de Serveis personals de l'Ajuntament de Barberà del Vallès.
- **Ignasi García Plata**, Director general de Professorat i Personal de Centres Públics.

FUNDACIÓ
JAUME
BOFILL

Liderar l'equitat educativa

Què poden fer els municipis per combatre la segregació escolar?

15 de gener de 2019